

LUNDS UNIVERSITET

Historiska museet
Museinämnden

Riktlinjer för hantering och förvaring av mänskliga kvarlevor vid Historiska museet vid Lunds universitet (LUHM)

Syfte och bakgrund

Riktlinjerna för hantering och förvaring av mänskliga kvarlevor vid Historiska museet vid Lunds universitet (LUHM) syftar till att vara ett stöd i samband med forskning, utställningsverksamhet samt återförande och återbegravning. Dokumentet är en vägledning för forskare inför ansökningar om studier, provtagning och analys men också ett stöd för LUHMs personal i samband med hantering och förvaring av mänskliga kvarlevor i museets samlingar.

LUHM är medlem i ICOM (International Council of Museums) och följer ICOMs etiska regler för museer gällande hanteringen av artefakter och kvarlevor.

Som mänskliga kvarlevor räknas allt som en gång tillhört en människokropp, t.ex. ben, hår, tänder, mjukdelar etc. Även bränt material, relikier och bearbetade kvarlevor (exempelvis föremål gjorda av ben eller hår) räknas som en mänsklig kvarleva.

LUHMs uppdrag

LUHM har idag tre uppgifter. Dessa utgörs av:

Universitetsfunktionen - med uppgift att medverka i forskning och grundutbildning inom arkeologi, medeltidsarkeologi, numismatik, osteologi, konstvetenskap och historia.

Den regionala funktionen - med uppgift att ta hand om arkeologiskt material, kyrklig konst och myntfynd från Skåne med undantag för Lunds medeltida stadsområde och Malmö kommun.

Den publika funktionen - med uppgift att hålla museets samlingar tillgängliga för allmänheten samt informera om och förmedla forskning som bedrivs inom bland annat arkeologi, medeltidsarkeologi, numismatik, osteologi, konstvetenskap och historia.

LUHMs osteologiska samling

LUHM förvaltar landets näst största arkeologiska samling, därav en stor del human- och animalosteologiskt material. De osteologiska samlingarna kommer från två olika kontexter; arkeologiska undersökningar och den anatomiska samlingen. Det humanosteologiska materialet utgörs av obränt och bränt material från förhistorisk till historisk tid. Inga mänskliga kvarlevor är yngre än 100 år. Materialet kommer främst från Sverige men det finns också en mindre samling från andra delar av världen.

Accessionen av mänskliga kvarlevor till de arkeologiska samlingarna sker genom de beslut om fyndfördelning som fattas av Riksantikvarieämbetet.

Hantering och förvaring i magasin

Ingen skillnad i hanteringen görs mellan mänskliga kvarlevor utifrån kontext och datering. Fynd ska dock sorteras efter materialkategori (djur-, människoben), och ska förvaras enligt packningsprinciper godkända av LUHM enligt regler för inlämning av arkeologiskt material (instruktionen finns att ladda ner på hemsidan, www.historiskamuseet.lu.se) samt i magasinens miljö.

Endast behörig personal har tillgång till magasinet, och får ta ut och in ett föremål. Handskar ska alltid bäras vid föremålshantering. Besökare får endast vistas i magasinet med medföljande personal eller med specialtillstånd från LUHM. Studenter och forskare som beviljats tillgång till samlingarna ska iaktta museets föreskrifter.

Tillgänglighet

LUHM ska, enligt sina uppgifter, medverka i forskning och grundutbildning, hålla sina samlingar öppna för allmänheten och informera om aktuell forskning. Samlingen tillgängliggörs bland annat genom forskning och studier samt utställningar och annan exponering som till exempel fotografering. Detta gäller även det humanosteologiska materialet.

I utställningar och annan exponering som fotografering eller filmning kan mänskliga kvarlevor användas. Ett tydligt syfte ska finnas och en beskrivning av kontexten ska alltid finnas tillgänglig i anslutning till kvarlevorna. Mänskliga kvarlevor får inte användas som rekvisita,

Hanteringen ska alltid ske av behörig personal.

Forskning

Ben är betydelsefulla informationsbärare och det är viktigt att dessa, liksom museets övriga samlingar, är tillgängliga för forskning. Som forskare och student har du möjlighet att studera föremål ur våra samlingar och ta del av kataloger och arkivhandlingar. För dokumentation, analys och provtagning av humanosteologiskt material ska ansökan inkomma från forskare knuten till en forskningsinstitution. På blanketten ska ett tydligt syfte anges. Vid önskan om provtagning ska ansökan inkomma på Historiska museets blankett "Anhållan om provtagning" som finns att ladda ner på hemsidan (www.historiskamuseet.lu.se).

Behörig personal från LUHM kan behöva närvara vid provtagning och undersökning. Provtagning ska alltid ske i samråd med en osteolog och i förekommande fall konservator. Då projektet är avslutat eller inom fyra år ska LUHM delges prov- och analysresultat. Mer information om lån och provtagning finns på LUHMs hemsida.

LUHM beviljar inte access till mänskliga kvarlevor om de ingår i ett pågående återföringsärendet. Undantag ges till personer involverade i återföringen.

Lån av material

Museet lånar ut föremål och kvarlevor ur sina samlingar för forskning och utställning. En institution måste stå bakom lånet. För detta krävs en låneansökan ställd till LUHMs museinämnd med information om bland annat syfte, lånetid och säkerhet i lokalen där lånet förvaras. Mer information om detta finns på LUHMs hemsida.

Bildpublicering

För att få tillstånd att publicera ett fotografi av mänskliga kvarlevor och andra föremål i LUHMs samlingar ska först en ansökan om fotografering inkomma ställd till LUHMs museinämnd. På ansökan ska det anges om publiceringen är kommersiell eller icke-kommersiell.

Återföring och återbegravning

Lunds universitet är ytterst ansvarig för att de humanosteologiska samlingarna hålls samman. Ärenden gällande återföring eller återbegravning kan emellertid initieras av Historiska museet, men beslut gällande detta tas alltid av regeringen. Inkommer en förfrågan om återföring ska LUHM påbörja ett ärende för utredning.